

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 2, NO 4, STIP, MACEDONIA, 2017

ГОД. II, БР. 4
ШТИП, 2017

VOL. II, NO 4
STIP, 2017

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. II, Бр. 4
Штип, 2017

Vol. II, No 4
Stip, 2017

PALMK, VOL 2, NO 4, STIP, MACEDONIA, 2017

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Гурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruyse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Даница Гавриловска–Атанасовска (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип, Македонија

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Danica Gavrilovska-Atanasovska (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, Macedonia

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:
<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

Journal Name	PALIMPSEST International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research
Abbreviation	PALMK
ISSN (print)	2545-398X
ISSN (online)	2545-3998
Knowledge field:	UDC 81
UDC code	UDC 82 UDC 008
Article Format	HTML/ PDF; PRINT/ B5
Article Language	Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish, Italian
Type of Access	Open Access e-journal
Type of Review	Double-blind peer review
Type of Publication	Electronic version and print version
First Published	2016
Publisher	Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip, Republic of Macedonia
Frequency of Publication	Twice a year
Subject Category	Language and Linguistics, Literature and Literary Theory, Education, Cultural Studies
Chief Editor	Ranko Mladenoski
Country of Origin	Republic of Macedonia
Online Address	http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
E-mail	palimpsest@ugd.edu.mk Academia edu https://www.ugd.academia.edu/ PALIMPSESTПАЛИМПСЕСТ
	Research Gate https://www.researchgate.net/profile/Palimpsest_Palimpsest2
Profiles	Facebook Palimpsest / Палимпсест Twitter https://twitter.com/palimpsest22 SCRIBD https://www.scribd.com/user/359191573/Palimpsest-Палимпсест

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Нина Даскаловска, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Nina Daskalovska, editor of Palimpsest

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 Svetlana Jakimovska

ANALYSE COMPARATIVE DE L'ÉTYMOLOGIE DES TERMES
ORTHODOXES MACÉDONIENS ET FRANÇAIS

Svetlana Jakimovska

COMPARATIVE ANALYSIS OF FRENCH AND MACEDONIAN ORTHODOX
TERMS ETYMOLOGY

25 Семина Бекир

ТУРЦИЗМИТЕ ВО ПОЕЗИЈАТА НА РИСТО ЛАЗАРОВ ОД 1972 ДО 1990
ГОДИНА

Semina Bekir

TURCISMS IN THE POETRY OF RISTO LAZAROV FROM 1972 TO 1990

35 Marco Mazzoleni

“ORMAI CADEVA” = ‘STAVA (QUASI) PER CADERE’

Marco Mazzoleni

“ORMAI CADEVA” = ‘HE NEARLY / ALMOST FELL (OVER)’

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

47 Konan Koffi Syntor

UN REGARD SUR LE CONTRAT DE LECTURE DE *EL AMANTE BILINGÜE*
DE JUAN MARSÉ

Konan Koffi Syntor

A LOOK AT THE READING CONTRACT IN *EL AMANTE BILINGÜE* BY
JUAN MARSÉ

57 Марија Леонтиќ

ОРИГИНАЛНАТА И ПРЕПЕАНАТА ПОЕЗИЈА ЗА ДЕЦА КАКО
УМЕТНИЧКИ ДИЈАЛОГ МЕЃУ КУЛТУРИТЕ

Marija Leontik

ORIGINAL AND VERSIFIED POETRY FOR CHILDREN AS AN ARTISTIC
DIALOGUE BETWEEN CULTURES

65 Славчо Ковилоски

КОРЕСПОНДЕНЦИЈАТА (ЕПИСТОЛАРИЈАТА) НА МАКЕДОНСКИТЕ
ЖЕНИ ВО XIX ВЕК

Slavcho Koviloski

CORRESPONDENCE OF MACEDONIAN WOMEN IN THE XIX CENTURY

- 75 Ранко Младеноски, Данче Стефановска**
 МУЛТИПЛИКАЦИЈА НА ЛИКОВИ-ДУБЛЕТИ ВО РОМАНОТ „ТУНЕЛ“
 ОД ПЕТРЕ М. АНДРЕЕВСКИ
Ranko Mladenoski, Danche Stefanovska
 MULTIPLICATION OF CHARACTERS–DUPLETS IN PETRE M.
 ANDREEVSKI’S NOVEL “TUNNEL”
- 85 Ѐvona Stoyanovska**
 BAHRI DİVANI ÖZELLİKLERİ
Ѐvona Stoyanovska
 BAHRI AND HIS DIVAN
- 93 Gabriele Ottaviani**
 HORCYNUS ORCA: IL NUTRIMENTO DEL VIAGGIO, LA SEDUZIONE
 DELLA MORTE, L’INVENZIONE DEL LINGUAGGIO PER ESPRIMERE IL
 SENSO PIÙ VERO DELLE COSE
Gabriele Ottaviani
 HORCYNUS ORCA: THE NOURISHMENT OF TRAVEL, THE ALLUREMENT
 OF DEATH, THE INVENTION OF LANGUAGE TO EXPRESS THE MOST
 AUTHENTIC FEELING OF THINGS
- 101 Lorena Lazarić**
 PROFILO CRITICO DI MAIER SU SVEVO
Lorena Lazarić
 MAIER’S CRITICAL PROFILE OF SVEVO
- 111 Ana Stefanovska**
 LO SPAZIO DELLA TRASGRESSIONE IN “L’AGNESE VA A MORIRE”
Ana Stefanovska
 SPACES OF TRANSGRESSION IN “L’AGNESE VA A MORIRE”
- КУЛТУРА / CULTURE**
- 125 Agnieszka Jóźwiak**
 „SCHLESISCHE VOLKSBLÄTTER“. ZUR GESCHICHTE DER ZEITSCHRIFT
Agnieszka Jóźwiak
 „SCHLESISCHE VOLKSBLÄTTER“. TO THE HISTORY OF THE JOURNAL
- 137 Стојанче Костов**
 ТИПОВИ НА ОРА ВО ИСТОЧНОТО ИГРООРНО ПОДРАЧЈЕ НА
 МАКЕДОНИЈА
Stojanche Kostov
 TYPES OF DANCES IN THE EASTERN DANCING AREA OF MACEDONIA

143 Oliver Herbst
KEIN LEBEN OHNE KLAVIER. DER PIANIST, KOMPONIST UND
KLAVIERPÄDAGOGE PETER FEUCHTWANGER UND DIE STADT SEINER
VORFAHREN
Oliver Herbst
NO LIFE WITHOUT PIANO. THE PIANIST, COMPOSER AND PIANO
PEDAGOGUE PETER FEUCHTWANGER AND THE TOWN OF HIS
ANCESTORS

151 Петар Намичев, Екатерина Намичева
ПРОСТОРНО ОБЛИКУВАЊЕ НА ОДАЈАТА ОД ТРАДИЦИОНАЛНАТА
ГРАДСКА КУЌА ВО ШТИП ОД 19 ВЕК
Petar Namicev, Ekaterina Namiceva
SHAPING OF THE CHAMBER IN THE TRADITIONAL HOUSE OF SH TIP
19TH CENTURY

167 Giovanni Gualdani, Nicoletta Lepri
NEL NOME DI MICHELANGELO: VITE E OPERE DI MICHELANGELO
BUONARROTI E MICHELANGELO MERISI
Giovanni Gualdani, Nicoletta Lepri
IN THE NAME OF MICHELANGELO: LIVES AND WORKS OF
MICHELANGELO BUONAROTTI AND MICHELANGELO MERISI

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

181 Виолета Димова, Лилјана Јовановска
РЕЦЕПЦИЈАТА И ЕСТЕТИКАТА НА КОМУНИКАЦИЈА ВО НАСТАВАТА
ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА
Violeta Dimova, Liljana Jovanovska
RECEPTION AND AESTHETICS OF COMMUNICATION IN TEACHING
MACEDONIAN LANGUAGE AND LITERATURE

189 Marija Kusevska
THE ROLE OF EXPLICIT INSTRUCTION IN INTERLANGUAGE
PRAGMATIC DEVELOPMENT

199 Виолета Јанушева
ИЗБОР И ФОРМУЛАЦИЈА НА ТЕМАТА ВО ПЕТПАРАГРАФСКИОТ ЕСЕЈ
И КВАЛИТЕТОТ НА ПИСМЕНОТО ИЗРАЗУВАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ВО
РМ
Violeta Janusheva
CHOICE AND FORMULATION OF THE TOPIC IN THE FIVE-PARAGRAPH
ESSAY AND QUALITY OF THE STUDENTS' WRITTEN EXPRESSION IN
RM

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 213** **Кристина Е. Крамер**
„ЗБОРУВАТЕ ЛИ МАКЕДОНСКИ?“ ОД АВТОРИТЕ МАРИЈА КУСЕВСКА
И ЛИЛЈАНА МИТКОВСКА
Christina E. Kramer
„ЗБОРУВАТЕ ЛИ МАКЕДОНСКИ? DO YOU SPEAK MACEDONIAN?“ BY
MARIJA KUSEVSKA AND LILJANA MITKOVSKA
- 217** **Марија Гркова**
ПРВИОТ РЕЧНИК НА СИНОНИМИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
Marija Grkova
FIRST DICTIONARY OF SYNONYMS IN MACEDONIAN LANGUAGE

ДОДАТОК / APPENDIX

- 223** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Почитувани колешки и колеги,

Големо задоволство ми е да го претставам четвртиот број на меѓународното списание за лингвистички, книжевни и културолошки истражувања „Палимпсест“ кое беше креирано за да обезбеди место за колегите од Универзитетот „Гоце Делчев“, Штип, и други универзитети во Македонија и пошироко да ги публикуваат резултатите од својата научна работа во областа на лингвистиката, книжевноста, методиката и културологијата. Иако ова е само втора година од постоењето на списанието, тоа успеа да го привлече вниманието на многу автори и читатели од целиот свет.

„Палимпсест“ е вистинско меѓународно списание од најмалку три причини. Прво, се прифаќаат трудови на седум јазици: македонски, англиски, италијански, француски, германски, руски и турски. Второ, Уредувачкиот одбор е составен од 30 уредници, сите универзитетски професори, од 17 земји не само од Европа туку и од други делови на светот. Трето, трите претходни броеви на „Палимпсест“ содржат трудови од автори од многу различни земји кои придонесуваат за разноликоста на истражувањата, теоретските перспективи и гледиштата. Овој број го следи истиот тренд, бидејќи содржи 21 труд од автори од Македонија (Светлана Јакимовска, Семина Бекир, Марија Леонтиќ, Славчо Ковилоски, Ранко Младеноски, Данче Стефановска, Ивона Стојановска, Стојанче Костов, Петар Намичев, Екатерина Намичева, Виолета Димова, Лилјана Јовановска, Марија Кусевска, Виолета Јанушева, Марија Гркова), Италија (Марко Мазолени, Габриеле Отовиани, Ана Стефановска, Џовани Гвалдани, Николета Лепри), Хрватска (Лорена Лазариќ), Полска (Агнешка Јужвјак), Германија (Оливер Хербст), Канада (Кристина Е. Крамер) и Брегот на Слоновата Коска (Конан Кофи Синтор). Ова богатство од научни трудови секако придонесува за развивање и проширување на емпириското и теоретското знаење во четирите области – лингвистика, литература, културологија и методика.

Би сакала да ја изразам мојата искрена благодарност за придонесот од авторите на трудовите вклучени во овој број на „Палимпсест“. Четвртиот број, како и претходните три броја, не оставаат сомнеж дека „Палимпсест“ ќе продолжи да им нуди на своите читатели интересни и привлечни трудови и дека ќе привлекува сè повеќе и повеќе истакнати автори кои ќе придонесуваат за квалитетот на ова списание.

Нина Даскаловска, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Dear colleagues,

It is my great pleasure to present the fourth issue of the international journal for linguistic, literary and cultural research *Palimpsest* which was created with the aim of providing a venue for our colleagues from Goce Delcev University and other universities in Macedonia and abroad to publish their work in the area of linguistics, literary science, teaching methodology and culturology. Although the journal is only in the second year of its existence, it has already attracted the attention of many authors and readers from all over the world.

Palimpsest is a truly international journal for at least three reasons. First, it accepts papers in seven languages: Macedonian, English, Italian, French, German, Russian and Turkish. Second, the Editorial Board is composed of 30 editors who are all university professors from 17 countries not only from Europe, but also from other regions of the world. Third, the three previous issues of *Palimpsest* contain papers from authors from many different countries which contribute to the diversity of research studies, theoretical perspectives and viewpoints. The present issue follows the same fashion as it contains 21 papers from authors from Macedonia (Svetlana Jakimovska, Semina Bekir, Marija Leontik, Slavcho Koviloski, Ranko Mladenovski, Danche Stefanovska, Ivona Stoyanovska, Stojanche Kostov, Petar Namicev, Ekaterina Namiceva, Violeta Dimova, Liljana Jovanovska, Marija Kusevska, Violeta Janusheva, Marija Grkova), Italy (Marco Mazzoleni, Gabriele Ottoviani, Ana Stefanovska, Giovanni Gualdani, Nicoletta Lepri), Croatia (Lorena Lazarić), Poland (Agnieszka Józwiak), Germany (Oliver Herbst), Canada (Christina E. Kramer) and the Ivory Coast (Konan Koffi Syntor). This wealth of scientific papers certainly contributes to developing and broadening the empirical and theoretical knowledge in the four areas - linguistics, literature, culturology and teaching methodology.

I would like to express my sincere appreciation of the contributions made by the authors of the papers included in this issue of *Palimpsest*. The fourth issue, like the previous three issues, leaves little doubt that *Palimpsest* will continue to offer its readers interesting and engaging papers and that it will attract more and more prominent authors that will contribute to the quality of the journal.

Nina Daskalovska, editor of Palimpsest

ТУРЦИЗМИТЕ ВО ПОЕЗИЈАТА НА РИСТО ЛАЗАРОВ ОД 1972 ДО 1990 ГОДИНА

Семина Бекир
Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
seminabekir@yahoo.com

Апстракт: Ристо Лазаров, роден на 3 октомври 1949 година во Штип, е современ македонски писател кој во својата поезија употребува бројни турцизми. Во овој труд е направена ексерпција на турцизмите во неговата поезија од 1972 до 1990 година. Турцизмите се прикажани со примери во контекст. Ристо Лазаров со употребата на турцизмите во својата поезија влијае врз опстанокот на турцизмите во современата македонска литература.

Клучни зборови: *турцизми, неутрални турцизми, стилски обележани турцизми.*

1. Вовед

Речникот на македонскиот јазик бил во контакт со балканските јазици, меѓу кои спаѓа и турскиот јазик. Навлезените турски зборови во македонскиот јазик се нарекуваат турцизми. Голем дел потекнуваат од арапскиот и од персискиот јазик, но сепак во македонскиот јазик тие најчесто се навлезени со посредство на турскиот јазик. Во речникот на македонскиот јазик се набројуваат над 3000 турцизми. Дел од нив се карактеризираат со неутрално значење, а добар дел се карактеризирани стилски.

Литературното богатство значително влијае врз опстанокот на турцизмите. Тие го збогатуваат и уметничко-литературниот израз. Неминовно е да се каже дека турцизмите, кога ќе се употребат во контекст на некоја поезија или проза, даваат специфичен суптилен ефект кај читателите.

Тоа може да го согледаме во сатиричната, хумористична, по малку субјективно лирска поезија на Ристо Лазаров, кој како современ македонски писател мудро ги искористил турцизмите. За турцизмите во неговата поезија Георги Старделов вели: „...Во поетскиот јазик на Ристо Лазаров, всушност, станува збор за преднамерни лексички грешки (во нашиов случај турцизми кои звучат како иманенција на книжевниот јазик), потоа за непоетски јазични конструкции за со нив да се постигне хуморен и ироничен ефект...“ (http://www.ristolazarov.com). Со овој труд ќе го потврдиме овој став.

2. Животот и поетското творештво на Ристо Лазаров

Ристо Лазаров е роден на 3 октомври 1949 година во Штип. Своето високо образование го завршил на Филолошкиот факултет во Скопје, на

Катедрата за јужнословенска книжевност со македонски јазик. Работи како новинар. Член е на Друштвото на писатели на Македонија од 1972 година. Претседател е на Македонскиот ПЕН центар. Добитник е на многу награди и признанија.

Пишува поезија, театарска и литературна критика и есеи. Досега ги има објавено следните книги поезија: „Нокна птица во паркот“ (1972), „Јана“ (1980), „Грозен кикот“ (1983), „Капки кисела вистина“ (1985), „Лет(о) преку океанот“ (1988), „Горјан во Дорјан“ (1988), „Одрони, избор“ (1988), „Точка на вриење“ (1990), „Од Битола појдов“ (1993), „Одвајнадежна“ (1993), „Силјан штркот уште еднаш ја облетува Македонија“ (1995), „Јаве, избор“ (1998), „Херакле“ (1998), „Колумбо“ (2000), „Тројца за преферанс“ (2001), „Одмолчена“ (2003), „Ненадејна“ (2005), „Чехопек“ (2006, 2007), „Среде“ (2008), „Жива рана, избор“ (2008), „Сонот на коалата“ (2009), „Избрани дела во четири тома“ (2009), „Поезија, избор“ (2010), „Кревалка“ (2011), „Ситночекорка“ (2012), „Јана/Јана“ (2013), „Светилничар“ (2013), „Препки“ (2014), „Вампирското“ (2015), „Птици“ (2016) и „Мрак“ (2016). Некои од неговите книги се преведени на повеќе европски јазици.

3. Турцизмите во поезијата на Ристо Лазаров

Во овој труд направивме ексерпција на турцизмите во поезијата на Ристо Лазаров што е објавена од 1972 до 1990 година. Во тој период Лазаров напишал седум книги поезија. Тоа се: „Нокна птица во паркот“ (1972), „Јана“ (1980), „Грозен кикот“ (1983), „Капки кисела вистина“ (1985), „Лет(о) преку океанот“ (1988), „Горјан во Дорјан“ (1988) и „Точка на вриење“ (1990). Од нив „Горјан во Дорјан“ е поезија за деца.

Во својата поезија Ристо Лазаров употребувал и неутрални и стилски обележани турцизми.

Ристо Лазаров во својата поезија, објавена од 1972 до 1990 година, употребил голем број турцизми со неутрално значење. Неутралните турцизми најчесто немаат еквивалент во македонскиот јазик и денес се применуваат со истото значање. Следниве турцизми во поезијата на Ристо Лазаров го имаат таквото обележје: *баклава, бакшиши, бамји, барде, боза, бунар, бурек, гајда, ѓубре, зурла, јогурт, калдрми, катран, кафе, кафеана, кафез, качамак, кула, кутија, леблебија, маало, мермер, мушмула, типер, саксија, сарма, тамбура, тенџере, фенер, цигара, чадор, чардак, чекан, чешма, чорап, шеќер* и сл. Од горенаведените турцизми со неутрално значање, согледуваме дека тоа се пред сè зборови кои означуваат материјални предмети.

Во контекст се приложени стихови каде што се употребувани неутралните турцизми: „...и во *бозата* и *баклавите* / и на *пазарите* во солун...“ („Има многу комарци“, 74); „...ако не си *циција* ќе оставиш и *бакшиши*...“ („Викенд во родниот град“, 195); „...и за *јанијата* со *запршка*, и за *јагнешкото* со *бамји* / *оттука до стамбол* да ти е *песната*...“ („Детроид. Насмевка од мака“, 188); „...се *скрши барде* / *Се парчоса* *песната*...“ („Лопушник. Црна птица над црната шума“, 230); „...Слегувавме во *празниот бунар*...“ („Берлин, булеварот на липите“, 208); „...Сега веќе *шест години* во *ист град* / *заедно* *појадуваме* во *бурекџилницата* во *Кисела Вода* / (во цело

Скопје овде прават најдобар *бурек* со спанаќ)...“ („Јана кога порасна“, 46); „...Јана е ќерка на облаците, пишти како расипана *гајда*...“ („Јана кога порасна“, 46); „...по тротоарите има многу *ѓубре* и разно-разна гнилеж...“ („Пристигнување во Вашингтон“, 176); „...та севезден дува во празно / во *зурлата* без писка...“ („Меѓу два компота од суви сливи“, 256); „... (оти утра без *бурек*, црн леб, бели и други печива се / тажни, / а и без *качамак*, се разбира) / да има потем млеко и *јогурт*...“ („Тоа му е мајката“, 76); „... (длабоко орање низ *калдрмите* поплочени со сонце / - ќе си најде паричка и ќе вреска од среќа!)...“ („Јана кога е на работна акција“, 57); „...запрепелкана во *катранот* на небото...“ („Син ми пред паметникот во градскиот пар во Скопје“, 132); „...пиеш *кафе* без *шеќер*...“ („Капетанот без брод загледан во езерската шир“, 105); „...во *кафеаната* се водат разговори по одржувањето / на синдикалната конференција...“ („Од мемоарите на еден чувар на паркот“, 18); „...смртно ранет носорог во *кафезот* на едноличноста...“ („Немоќ срдба и мокри сни“, 259); „...Качен на телевизиската *кула*...“ („Берлин, булеварот на липите“, 208); „...итавме кон *фитилот* на пеколната кутија...“ („Сите патишта водат во Рим“, 78); „...Ќе ти дадат и *леблебија* од разно-разни таблетики...“ („Историја на болеста“, 101); „Во старото македонско *маало* во Горна Џумаја...“ („Старецот Борис Попмихајлов Ангелаков во старото македонско маало во Горна Џумаја“, 161); „...Интернационалната / излеана во бел *мермер*...“ („Разделба“, 110); „...спијам под *мушмулата* што на лисиците / им забрани ноќна употреба на кокошки / далеку од клубот на писателите...“ („Од мемоарите на еден чувар на паркот“, 19); „...секој петок јаде грав со лути *пиперки*...“ (Сан Франциско, грав со лути пиперки“, 186); „...од најблиската алеја цвеќарот ја ископа темнината / и ја стави во *саксија*...“ („Од мемоарите на еден чувар на паркот“, 18); „...си ги миев и нозете, изедов едночудо *сарми* / ни капка вино, а и *чешимата* во дворот секнала...“ (Експрес-препорачано писмо до Марко Цепенков“, 203); „... (дури на крајот разочарано ќе признаеше / дека „Огниште“ ѝ асоцира на љубовна *тамбура*, на брак / а таа е сериозна: не сака ништо да планира со / *шашардисани* поети, новинари и младински активисти)...“ („Јана кога порасна“, 47); „...Јана не можеше да пронајде *чаре* за белата / шатка што достоинствено го очекуваше / (како Наполеон кај Ватерло, демек: мижи да ти бајам) / двобојот со фидето ала „подравка“ / во расклопеното *тенџере*...“ („Јана кога јаде јаболко“, 50); „...на децата на кирилица им ја чита бушавата азбука / и им прави *фенерчиња* во кори од лубеница...“ („Сан Франциско, грав со лути пиперки“, 186); „...па со здружени сили палиме *цигара*...“ („Јана кога е на работна акција“, 57); „...Капки иднина се лизгаат по *чадорите*...“ („Април во Нови Сад“, 113); „... (немам ништо против, / сфаќам: / треба да се зачува небесната *ергела*! / - како икона / како манастирски *чардак*)...“ („Јана кога е во мене“, 67); „...Јана си го мери крвниот притисок / се плаши наместо *чекан* или секира / да не ја удри *дамла* во главата!)...“ („Јана кога спие“, 53); „...Мокри *чорани*, сува слама...“ („Расипана славина“, 83).

Во поезијата на Ристо Лазаров освен неутрални турцизми се забележуваат и стилски обележани турцизми кои ѝ даваат на поезијата живопис. Стилски обележаните турцизми во македонскиот јазик вообичаено

имаат свој еквивалент. Тие влијаат врз збогатувањето на речничкиот фонд. Наведените турцизми, употребени во поезијата на Лазаров, ги имаат следниве еквиваленти во македонскиот јазик: *абер* / *вест, глас*; *адети* / *обичаи, традиции*; *ајван* / *животно*; *арам* / *проклетство*; *бавча* / *градина*; *бакалница* / *продавница*; *басамаци* / *скачила*; *батаци* / *блата*; *белки* / *веројатно, можеби*; *борч* / *долг*; *будала* / *нетокму, глупак*; *гурбет* / *печалба*; *дамари* / *нерви*; *дамла* / *удар, апоплексија*; *демек* / *божесм, значи*; *душман* / *непријател, противник*; *ептен* / *сосем*; *комишија* / *сосед*; *куртули* / *спаси, ослободува*; *мајтап* / *шега, подбив, потсмев*; *мемливи* / *влажни*; *мердевени* / *скала*; *намќор* / *нечовечен, лош*; *одаја* / *соба*; *пенџере* / *прозорец*; *перде* / *завеса*; *саде* / *само, единствено*; *синџир* / *верига*; *сокаци* / *улици*; *тазе* / *свеж*; *топуци* / *потпетици*; *чаре* / *спас*; *чинар* / *јавор*; *шејтани* / *ѓаволи* и сл.

Стилски обележаните турцизми се употребени во следните стихови: „...па итам, еве, да ти сторам *абер*...“ („Експрес-препорачано писмо до Марко Цепенков“, 203); „...свадбите да си се прават со сите *адети*...“ („Тоа му е мајката“, 77); „...можеш колку ти душа сака да бидеш кинг конг и *ајван*...“ („Њујорк, Њујорк, збогум Америко“, 190); „...во востаничката здравица во Кресненското *анче*, / во Разлошките буни и горноцумјаските *зандани*...“ („Со Георги Божиќов стасавме на четири часа до Вихрен“, 169); „...Предавничка рака без срам и *арам*...“ („Проклетата гитаро“, 91); „...така велат група студенти во *бавчата* на ресторанот...“ („Вашингтон, во Џорџтаун живеат црнци“, 177); „...а судба немало, се скрила во *бакалницата* зад аголот...“ („Непредвидена средба со Боше Гајтанче од Битолско, цел живот селски момак“, 103); „...и нашинците пак ќе застанат на *мермерните басамаци* на кејот / ќе ги наполнат *ѓумовите* со вода, ќе си ја подзамијат скрамата...“ („Детроид. Насмевка од маќа“, 188); „...Цапа во *батаците* на времето...“ („Бојкотот. Обрач од молчење“, 228); „...Градобијните ракети / нема да ти ја погодат / булката во левото око / *Белки*“ („Мечта“, 126); „...по два пати одам на *бербер* / (а *берберниците* се тажни без тамбури)...“ („Јана кога е во мене“, 67); „...поштата редовно си го наплаќа *борчот* на непостоечкото минато...“ („Лос Анџелес. Бездомник на Першинговиот плоштад“, 184); „...ми рече само дека сум *будала*...“ („Арно ама, не сакаше“, 81); „...Кинисуваат на *гурбет*...“ („Баница Леринска. Кошулата на Исидор Солунски“, 214); „...му потскокнуваат во *дамарите* / белосветските лаѓи и лаѓи...“ („Баница Леринска. Кошулата на Исидор Солунски“, 214); „...Јана кога спие другарува со козите / се *мајтапи* со Карл Густав Јунг...“ („Јана кога спие“, 53); „...газдата опнал еден голем препариран буф / *демек*, заштитник на хотелот...“ („Пристигнување во Вашингтон“, 176); „...Јана кога е в кино е *душман* за сите заводници...“ („Јана кога е в кино“, 62); „...напред, кон хајленд хотелот, *ептен* наспроти хилтон...“ („Пристигнување во Вашингтон“, 175); „...Точно е и тоа дека *комишијата* / има голема плата, ама е многу грд и дебел...“ („Премин во пареа во гасовита атмосфера“, 246); „...Се чудам што чинки да чинам / да се *куртулам* од каменот во бубрегот...“ („Васе Манче го боли бубрегот“, 241); „...си игра *мајтап* со Гутенберг...“ („Пред заспивање“, 139); „...Од *мемливи* голтки...“ („Те сонував Снежана“, 146); „... (за Ристо Лазаров нема место во нејзината колекција лосиони, / тој е ситна риба, паѓа од *мердевени*, се слика во /

мртвечки ковчези, лае како шарпланинец)...“ („Јана кога е пред огледало“, 48); „...а и признајте: преку глава ви е / од оваа вештачка сериозност / и од луѓето околу вас / кои полека се претвораат во *намќори*“ („Чувајте ја ведрината“, 265); „...Сам е во *одајата* на зборот...“ („Бојкотот. Обрач од молчење“, 228); „...и сепак, замолила тогаш / да го затворат *пенџерето*...“ („Коле Чашуле расправа за умирачката на баба му“, 235); „...а мнозина, богоми, и прдат, без срам и *перде*...“ („Пристигнување во Вашингтон“, 175); „...Застанува / од порта на порта / и *саде* прашува...“ („Прашање без одговор на дојранските горештини“, 137); „...А мушички има многу – цел еден непрегледен *синџир*...“ („Мушички“, 199); „...во темните темници на тесните *сокаци*...“ („Охрид, набрзина фатен во зеницата на левото око“, 198); „...и никако да пронајде лек за својот *тазе* ишијас“ („Јана кога е на летување“, 55); „...има метеори на *топуците*...“ („Јана кога е на сајмиште“, 61); „...Јана не можеше да пронајде *чаре* за белата / шатка што достоинствено го очекуваше / (како Наполеон кај Ватерло, демек: мижи да ти бајам) / двобојот со фидето ала „подравка“ / во расклопеното *тенџере*...“ („Јана кога јаде јаболко“, 50); „...времето тогаш застанува и трае вечно, како *чинарот*...“ („Јана кога е на летување“, 54); „...Какви *шејтани* се кријат / зад засиданите прозорци?...“ („Анте Поповски одгатнува колку лажици супа собира во еден бунар од два метра“, 237) .

Неутралните и стилски обележаните турцизми, во своите песни, Ристо Лазаров обично ги употребил во една варијанта. Исклучок се некои турцизми како што се: *барјак* / *бајрак* и *мевлеми* / *мелем*: „...Го носат *барјакот* на небиднината...“ („Градината на поетот“, 96); „...Јана е и црвен и зелен *бајрак* / во очите на минерите...“ („Јана кога е на работна акција“, 56); „...Не помагаат тука никакви *мевлеми* амброзиуми и слични матракуки...“ („Крпената судбина си има свои закономерности“, 260); „...За *мелем* на срџбата...“ („Гане Тодоровски на улицата Илинденска“, 236).

Поголемиот дел од турцизмите во поезијата на Ристо Лазаров се сретнуваат во една песна, но некои може да се видат и во повеќе песни. На пример, турцизмите *абрашлии*, *азган*, *инает* и сл. се сретнуваат само во една песна: „...Долу во реката мрени *абрашлии* се мрестат...“ („Качувајќи се на Исарот“, 197); „...А тој, *азган* пеливан, види го...“ („Васе Манчев го боли бубрегот“, 241); „...а мене како за *инает* ме мрзеше...“ („Сите патишта водат во Рим“, 78). Додека, пак, турцизмите *гемија*, *дамар* и сл. се сретнуваат во повеќе песни: „...Црна *гемија* од пред нос струната ти ја зема...“ („Градината на поетот“, 96); „...и пристанот на *гемиите* од детството...“ („Мансардата на бајлонието пазарче“, 229); „...ги испраќа своите наречници на службено патување / во Шри Ланка, а нивните *гемии* обично заскитуваат во Мадагаскар...“ („Јана кога спие“, 53); „...*Дамарите* им сонуваат...“ („Потоната гемија“, 124); „...и колку брзо отчукува таксиметарот / на неговите *дамари*...“ („Такси(рати)стот Тале“, 154); „...му потскокнуваат во *дамарите* / белосветските лаѓи и лаги...“ („Баница Леринска. Кошулата на Исидор Солунски“, 214).

Во поезијата на Лазаров согледуваме дека во некои песни, сакајќи да вметне стилска обоеност, тој се служел со истозначни зборови каде што

едниот е турцизам, а другиот е македонска лексема. На пример, во една песна се послужил со турцизмот *сокак*, а во друга песна со неговиот корелат во македонскиот јазик *улица*: „...во темните темници на тесните *сокаци*...“ („Охрид, набрзина фатен во зеницата на левото око“, 198); „...светците маршираат и во жилите на слепиот танчер / кој потскокнува на *улицата* и се гушка со својот *бастум*...“ („Њу Орленс. Мисисипи мирно тече“, 180). Ист пример имаме и со лексемите *шеќерчиња* – *бонбони*, *чинар* – *јавор* и *мегдан* – *плоштад*: „...ти испраќам и троа роденденски *шеќерчиња*...“ („Експрес-препорачано писмо до Марко Цепенков“, 203); „...Тато и мама гледаат инакви слики / а снемало веќе *бонбони* кики...“ („Подвижни слики и бонбони кики“, „Горјан во Дорјан“, 21); „...времето тогаш застанува и трае вечно, како *чинарот*...“ („Јана кога е на летување“, 54); „Под сенката на стариот *јавор*...“ („Шах, шах – победува музиката на Бах“, „Горјан во Дорјан“, 16); „...Најмногу на *мегданот* има пешки...“ („Шах, шах – победува музиката на Бах“, „Горјан во Дорјан“, 16); „...во извесна смисла сите ние се тркаламе кон першинговиот *плоштад*...“ („Лос Анџелес. Бездомник на першинговиот плоштад“, 183). Од гореизложениот избор на турцизмите во поезијата на Лазаров може да се заклучи дека тие ја збогатуваат лексичката синонимија и се уметнички применети.

4. Заклучок

Ристо Лазаров во својата поезија од 1972 до 1990 година употребил 171 турцизам. Овие турцизми ги имаат следниве форми: *абрашии* (< тур. прид. abraş < арап.), *абер* / *абери* (< тур. им. haber < арап.), *авани* (< тур. им. havan < пер.), *адети* (< тур. им. âdet < арап.), *азган* (< тур. прид. azgın), *аздисан* (< тур. гл. az-), *ајван* (< тур. им. havvan < арап.), *аманет* (< тур. им. emanet < арап.), *анче* (< тур. им. han < пер.), *арам* (< тур. прид. haram < арап.), *арамии* (< тур. им. harami < арап.), *аргати* (< тур. им. ırgat < грч.), *арч* (< тур. им. < harç < арап.), *афион* (< тур. им. afyon < арап.), *бавча* / *бавчи* (< тур. им. bahçe < пер.), *бадијала* (< тур. прид. bedava < пер. – арап.), *бакалница* (< тур. им. bakkal < арап.), *баклава* (< тур. им. baklava), *бакшиши* (< тур. им. bahşiş < пер.), *бамџи* (< тур. им. bamya < арап.), *барде* / *бардиња* (< тур. им. bardak), *барјак* / *барјак* (< тур. им. bayrak), *басамаџи* (< тур. им. basamak), *батаџи* (< тур. им. batak), *бек* (< тур. им. bey), *белезика* (< тур. им. bilezik), *белки* (< тур. прил. belki < арап. -пер.), *беља* (< тур. им. belâ < арап.), *бербер* / *берберница* (< тур. им. berber < пер.), *боза* (< тур. им. boza), *борч* (< тур. им. boğç), *будала* (< тур. прид. budala < арап.), *булук* (< тур. им. bölük), *бунар* (< тур. им. pınar), *бургии* (< тур. им. burgu), *бурек* (< тур. им. börek), *бурекџилница* (< тур. им. börekçi), *вересија* (< тур. прил. veresiye), *ветва* (< тур. им. fetva < арап.), *гајда* (< тур. им. gauda), *гајдаџија* (< тур. им. gaudacı), *гемија* (< тур. им. gemi), *гемиџии* (< тур. им. gemici), *гурбет* (< тур. им. gurbet < арап.), *далга* (< тур. им. dalga), *далдисани* (< тур. гл. dal-), *дамари* (< тур. им. damar), *дамла* (< тур. им. damla), *демек* (< тур. мод.гл. demek), *долар* (< тур. им. dolar < арап.), *душман* (< тур. им. düşman < пер.), *ѓеврече* / *ѓевреџи* (< тур. им. gevrek), *ѓерѓев* (< тур. им. gergef < пер. -арап.), *ѓубре* (< тур. им. gübre < грч.), *ѓум* / *ѓумови* (< тур. им. güğüm < грч.), *ептен* (< тур. прил. hepten), *ергела* (тур. им. hergele < пер.),

зандани (< тур. им. zindan < пер.), збербати (< тур. гл. berbat et-), зурла / зурли (< тур. им. zurna < пер.), зурлаџија (< тур. им. zurnaсі), инает / инаети (< тур. им. inat < арап.), ич (< тур. прил. hiç < пер.), јама (< тур. им. yama), јогурт (< тур. им. yoğurt), кајмак (< тур. им. kaymak), калап (< тур. им. kalır < арап.), калдрми (< тур. им. kaldırım), карван (< тур. им. kervan < пер.), касани / касанин / касаниџа (< тур. им. kasar < арап.), катран (< тур. им. katran < арап.), кафе / кафеана (< тур. им. kahve < арап.), кафеанџии (< тур. им. kahvesi), кафез / кафези (< тур. им. kafes < арап.), качамак (< тур. им. kaçamak), кепенџи (< тур. им. kепенk), керпичи (< тур. им. kepriç), килим (< тур. им. kilim < пер.), комиџа (< тур. им. komşu), комишулук (< тур. им. komşuluk), кревет (< тур. им. kerevet < грч.), кула (< тур. им. kule < арап.), куртули (< тур. гл. kurtul-), кутија (< тур. им. kutu < грч.), леблебија (< тур. им. leblebi < пер.), леген / легенџи (< тур. им. leğen < пер.), маало (< тур. им. mahalle < арап.), мајтан / мајтани / помајтани (< тур. гл. mahtar geç-), мевлеми / мелем (< тур. им. mevhem < арап.), мегдан (< тур. им. meydan < арап.), мемливи (< тур. им. mem < пер.), мердевени (< тур. им. merdiven < пер.), мермер (< тур. им. mermer < арап.), мушмула (< тур. им. muşmula < грч.), намкор (< тур. прид. nankör < пер.), одаја (< тур. им. oda), оџа (< тур. им. hoca < пер.), пазар / пазариште / пазарче (< тур. им. pazar < пер.), пазарџика (< тур. им. pazarcı), парче / парчоса / парчосување (< тур. им. parça < пер.), парампарчоса (< тур. гл. paramparça et-), патлиџан (< тур. им. patlıcan < арап.), паџа (< тур. им. paşa), пеливан (< тур. им. pehlivan < пер.), пенџере (< тур. им. pencere < пер.), перде (< тур. им. perde < пер.), пипер / пиперки (< тур. им. biber), ракија (< тур. им. rakı < арап.), саде (< тур. прил. sadece), саксии / саксија (< тур. им. saksı), сарма / сарми (< тур. им. sarma), сатар (< тур. им. satır < арап.), сетре (< тур. им. setre < арап.), симити (< тур. им. simit < арап.), синџир (< тур. им. zincir < пер.), сиџим / сиџимка (< тур. им. sicim), сокаџи (< тур. им. sokak < арап.), срчи (< тур. им. sırça), суџуџи (< тур. им. sucuk), тазе (< тур. прид. taze < пер.), таман (< тур. им. прид. tamam < арап.), тамбура / тамбури (< тур. им. tambur < арап.), тапан / тапани (< тур. им. davul < арап.), тараби (< тур. им. taraba), тезга (< тур. им. tezgâh < пер.), теџере (< тур. им. tencere < арап.), топуџи (< тур. им. toruk), торба (< тур. им. torba), турбе (< тур. им. türbe < арап.), кебан / кебанчиња (< тур. им. kebar < арап.), кебиња (< тур. им. kebe), кемане (< тур. им. keman < пер.), кесенџе (< тур. им. kese < пер.), ковте (< тур. им. köfte < пер.), кумур (< тур. им. kömür), фенер / фенерчиња (< тур. им. fener < грч.), филџани (< тур. им. fincan), фитил (< тур. им. fitil < арап.), фурна (< тур. им. fırın < грч.), фурнаџија (< тур. им. fırıncı), фустан (< тур. им. fistan < грч.), цигара / цигари (< тур. им. sigara < шпан.), чадор (< тур. им. çadır < пер.), чај (< тур. им. çay < јап.), чалџија (< тур. им. çalgı), чанта (< тур. им. çanta), чаре (< тур. им. çare < пер.), чардак / чардаџи (< тур. им. çardak < пер. –арап.), чаршаџи (< тур. им. çarşaf < пер.), чекан (< тур. им. çekic), челик / челични / челичарниџа (< тур. им. çelik), чергиче (< тур. им. çerğec), чеџма / чеџми (< тур. им. çeşme < пер.), чибук (< тур. им. çubuk), чизми (< тур. им. çizme), чинар (< тур. им. çınar < пер.), чоран (< тур. им. çogar < пер.), чорба (< тур. им. çorba < пер.), чочек (< тур. им. köçek): основата е турска, но значењето е различно,

чунки (< тур. сврз. *çünkü* < пер.), *чурук* (< тур. прид. *çügük*), *џамџија* (< тур. им. *camcı*), *џеп* / *џепче* (< тур. им. *ser* < арап.), *џиџи* (< тур. прид. *çici*), *шамии* / *шамивче* (< тур. им. *şamil* < арап.), *шашардисани* (< тур. прид. *şaşkın*), *шејтани* (< тур. им. *şeytan* < арап.), *шекер* / *шекерчиња* / *шекерни* (< тур. им. *şeker* < пер.), *шиник* (< тур. им. *şinik* < грч.), *шише* / *шишиња* (< тур. им. *şişe* < пер.), *шишко* (< тур. прид. *şişko*).

Од горенаведеното заклучуваме дека Ристо Лазаров во својата поезија употребил голем дел од турцизмите во современиот македонски јазик. Лазаров употребил неутрални и стилски обележани турцизми. Најчесто тие се именски зборови, но постојат и неколку глаголи. Пр. *далдисани* (< тур. гл. *dal-*), *демек* (< тур. мод. гл. *demek*), *збербати* (< тур. гл. *berbat et-*), *куртули* (< тур. гл. *kurtul-*), *мајтан* / *мајтани* / *помајтани* (< тур. гл. *maytar geç-*) и *парампарчоса* (< тур. гл. *parampaça et-*). Некои турцизми ги употребил само во една песна, а други пак во повеќе песни со една или две варијанти. Во поезијата на Лазаров паралелно се употребуваат турцизмите и нивните еквиваленти во македонскиот јазик со што се потврдува нивната уметничката примена.

Библиографија

Akalın Halûk, Ş., Toparlı, R., Argunşah, M., Demir, N., Gözaydın, N., Özyetgin, M., Zülfikar, H., Aksu Tezcan, B., Durkun, A., Gültekin, A., Okkalı, B., Terzi, Â., Mete, Ş., Kaya, Ö., Tekeli, S. (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

*

Бандиловска-Ралповска, Е., Велковска, С., Велковска, Б., Венковска-Антевска, С., Додевска-Михајловска, О., Јованова-Грујовска, Е., Јаневска, О., Каранфиловски, М., Стефановска-Ристеска, Ф., Топлиска-Евроска, К., Цветановски, Г., Цветановски, Ж. (2005). *Толковен речник на македонскиот јазик. Том 2 (З-К)*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Бандиловска-Ралповска, Е., Велковска, С., Велковска, Б., Венковска-Антевска, С., Груевска-Маџоска, С., Давкова-Ѓоргиева, С., Конески, К., Каранфиловски, М., Стефановска-Ристеска, Ф., Топлиска-Евроска, К., Цветановски, Г., Цветановски, Ж. (2006). *Толковен речник на македонскиот јазик. Том 3 (Л-О)*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Бандиловска-Ралповска, Е., Додевска-Михајловска, О., Велковска, С., Венковска-Антевска, С., Јованова-Грујовска, Е., Коневски, К., Стефановска-Ристеска, Ф., Топлиска-Евроска, К., Цветановски, Г., Цветковски, Ж. (2008). *Толковен речник на македонскиот јазик. Том 4 (П)*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Бандиловска-Ралповска, Е., Додевска-Михајловска, О., Велковска, С., Венковска-Антевска, С., Стефановска-Ристеска, Ф., Топлиска-Евроска, К., Цветковски, Ж. (2011). *Толковен речник на македонскиот јазик. Том 5 (Р-С)*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Бандиловска-Ралповска, Е., Додевска-Михајловска, О., Велковска, С., Венковска-Антевска, С., Јачева-Улчар, Е., Николовска, В., Стефановска-Ристеска, Ф.,

Топлиска-Евроска, К., Цветковски, Ж. (2014). *Толковен речник на македонскиот јазик. Том 6 (Т-Ш)*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Белчев, Т. (2016). *Речник на турцизми, архаизми, дијалектизми и ретко употребувани зборови во Македонскиот јазик*. Штип: Универзитет „Гоце Делчев, Филолошки факултет.

Бојковска, С., Пандев, Д., Минова-Гуркова, Л., Цветковски, Ж. (1998). *Македонски јазик за средното образование*. Скопје: Просветно дело.

Велковска, С., Веновска-Антевска, С., Груевска-Маџоска, С., Додевска-Михајловска, О., Јованова-Грујовска, Е., Петрова-Џамбазова, С., Стефановска-Ристеска, Ф., Тантуровска, Л., Топлиска-Евроска, К., Цветановски, Г., Бандиловска-Ралповска, Е., Дрвошанов, В., Каранфиловски, М., Цветковски, Ж. (2003). *Толковен речник на македонскиот јазик. Том 1 (А-Ж)*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Конески, Б. (1967). *Историја на македонскиот јазик*. Скопје: Култура.

Лазаров, Р. (1988). *Горјан во Дорјан*. Скопје: Детска радост.

Лазаров, Р. (2009). *Избрани дела (книга прва)*. Скопје: Дијалог.

(<http://www.ristolazarov.com>).

Леонтиќ, М. (2011). Влијанието на турскиот јазик врз македонскиот јазик, *Филолошки студии*, 2, 311-321.

Официјална интернет страница на Ристо Лазаров (2017). *Критички одгласи*. Преземено на 21 јуни 2017 г. <http://www.ristolazarov.com>.

Semina Bekir

Goce Delcev University, Republic of Macedonia

Turcisms in the Poetry of Risto Lazarov from 1972 to 1990

Abstract: Risto Lazarov, born on 3.10.1949 in Shtip, is a contemporary Macedonian poet who has used many turcisms in his poetry. This work excerpts the turcisms of his poetry from 1972 to 1990. They are shown in context, through examples. With the use of turcisms in his poetry, Risto Lazarov had an impact on the survival of the turcisms in the contemporary Macedonian literature.

Keywords: *turcisms, neutral turcisms, stylistically marked turcisms.*

ГОД. II
БР. 4

ПАЛІМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. II
NO 4

